

З 1970 по 1982 рр. працювала на посаді інженера-картографа в Інституті історії АН УРСР над розробленням "Історичного атласу Української РСР". Головним напрямом її наукових досліджень стає вивчення картографічних джерел для створення карт атласу. Лідія Антонівна досконало опрацювала картографічні фонди архівів і бібліотек Києва та Москви.

З 1967 р. почала активно друкуватись у фахових, науково-популярних виданнях та газетах. Тематика цих публікацій тісно пов'язана з темою дисертаційної роботи "Плани та описи Києва середини XVII-XIX ст.", яка, на жаль, так і не була захищена. Але саме робота над дисертацією привила їй любов до Києва, його історії та історичної топографії, загалом до середньовічної історії України.

Лідія Антонівна брала активну участь у наукових конференціях різного рівня, друкувалася у наукових збірниках: Українському історико-географічному, "Історичні дослідження. Вітчизняна історія"; журналах: "Україна", "Український історичний журнал", "Київська старовина", "Архіви України". У газеті "Хрещатик" опублікувала десятки статей про різні історичні місця, вулиці, провулки, площі, про забудову нових мікрорайонів Києва. А всього в її доробку близько 350-ти публікацій.

З 1992 р. плідно працювала в Центрі пам'яткознавства НАН України й Товаристві охорони па-

м'яток історії і культури. Певний час досліджувала гетьманський період історії України на посаді наукового співробітника Музею гетьманства.

В останні роки окремими виданнями вийшли: "Київ. Короткий топонімічний довідник" та "Київ. Історія в географічних назвах" (2003, 2007 рр.).

На черзі – оновлене довідкове видання "Вулиці Києва", що вперше побачило світ у 1995 р.

Л. А. Пономаренко досі активно працює в Комісії з найменувань при Київській міськдержадміністрації, де наполегливо відстоює назви вулиць Києва згідно з історичними назвами місцевостей їх розташування. Вона склала перший реєстр із 2115-ти вулиць міста.

Зусиллями вченої були опубліковані унікальні рукописні пам'ятки української історії та культури, а саме "История города Киева от основания его до настоящего времени" М. Берлинського, "Камеральный опис местечка Корсуня та його округи", "Географические, топографические и другие официальные описания г. Киева второй половины XVIII- начала XIX в." та багато іншого.

Лідія Антонівна зустріла ювілей новими планами та проектами. Невтомна трудівниця власним прикладом надихає молодь любов'ю до рідної землі, рідного міста, своєї історії.

Зичимо дорогій ювілярші міцного здоров'я, нових творчих здобутків і довгих років життя.

*Редакція "Вісника геодезії та картографії"
Співробітники сектору картографічних
видань Національної бібліотеки України
імені В. І. Вернадського*

* * *

ПАМ'ЯТІ ВІКТОРА ОЛЕКСІЙОВИЧА ШЕВЧЕНКА

5 березня 2012 р. внаслідок обширного інфаркту на 63-му році життя серед білого дня на роботі, біля деканату географічного факультету, з яким його пов'язувало понад 40 років життя і науково-педагогічної діяльності, помер видатний вчений, географ-картограф, медико-географ, історик географії, доктор географічних наук, професор кафедри геодезії та картографії, завідувач науково-дослідним сектором картографії та геоінформатики географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка Віктор Олексійович Шевченко.

Ця смерть приголомшила колег, друзів, студентів, а найбільше – рідних і близьких покійного.

Не стало ще одного сподвижника засновників київської наукової школи тематичного та комплексного атласного картографування А. С. Харченка та А. П. Золовського, учнем і послідовником якої вважав себе проф. В. О. Шевченко.

Своє творче життя, починаючи з 1970 р. (тобто ще під час навчання), В. О. Шевченко присвятив розвитку теорії і практики вітчизняної картографічної науки. Після навчання в заочній аспірантурі в Секторі географії АН УРСР 1983 р. він захистив кандидатську дисертацію на тему "Системне картографування онкологічної захворюваності населення (на прикладі УРСР)". Далі працював у напрямах медико-географічного та комплексного атласного картографування: брав участь у розробленні й укладанні Атласу злоякісних пухлин серед населення України (1986 р.); у створенні окремих карт Атласу Донецької області (1982 р.), Атласу захворюваності злоякісними пухлинами населення окремих країн-членів РЕВ (1983 р.); Атласу

туриста Українських Карпат (1987 р.); Атласу Чернігівської області (1991 р.); був співавтором стінних навчальних карт для середньої школи: "Україна. Рослинний та тваринний світ" (1995 р.), "Україна. Лісопромисловий комплекс" (1996 р.). Брав участь у розробці територіальних комплексних схем охорони природи (ТЕРКСОП) Донецької області (1986-1988 рр.) та м. Запоріжжя (1989-1991 рр.). Працював у складі авторського колективу з розробки концепції ризику зараження населення окремими видами інфекцій, яка набула втілення в атласі "Риск зараження населення сибірської язвою, столбняком, аскаридозом, туляремій, лептоспирозом в УРСР" у 25-ти томах-випусках (за кількістю областей України) у 1989 р. Брав участь у підготовці національних доповідей про стан природного навколишнього середовища в Україні в 1992 й 1994 рр.

Завдяки його ентузіазму було здійснено дослідження з визначення географічного центру України та встановлено пам'ятний знак у цьому місці, поблизу смт Добровеличківка Кіровоградської області, у 1991 р. З 1992 по 1995 рр. В. О. Шевченко працював у складі Міжвідомчого антарктичного комітету (нині – Український антарктичний центр).

Одночасно з науковою роботою В. О. Шевченко займався викладацькою діяльністю – читав низку географічних курсів у Київському педагогічному інституті імені М. Горького (1983-1986 рр.); Ніжинському педагогічному інституті імені М. В. Гоголя (1987-1992 рр.); Київському військовому гуманітарному інституті (1994-1996 рр.). У 1995 р. він отримав грант на конкурсі навчальних посібників, організованому фондом "Відродження" за програмою "Трансформація гуманітарної освіти в Україні".

У Київському національному університеті імені Тараса Шевченка він працював спочатку завідувачем науково-дослідної лабораторії геодезії, картографії та фотограмметрії. У 1998 р. як сумісник почав викладати на кафедрі геодезії та картографії, де у 1997 р. підготував і захистив докторську дисертацію на тему "Теоретико-методичні основи медико-географічного аналізу території України" за спеціальністю "Конструктивна географія". Керуючи навчанням аспірантів, якими він опікувався з 1998 р., допоміг у захисті шести кандидатських та однієї докторської дисертації.

Серед майже 400-от опублікованих ним наукових праць – значна частина науково-популярних

статей, що регулярно виходили з-під його пера, починаючи з 2002 р., в газеті "Краєзнавство. Географія. Туризм", у журналі "Географія та основи економіки в школі" та в інших виданнях.

Займаючи майже одночасно відповідальні й почесні посади члена, а потім і голови спеціалізованої вченої ради Д.26.001.07 із захисту кандидатських і докторських дисертацій на рідному географічному факультеті, члена експертної ради ВАК України з географічних наук, він продовжував публікувати популярні твори для молоді. Основні з них такі: "Медико-географическое картографирование территории Украины" (1994 р.); "Тричі перший (видатний мореплавець та географ Юрій Лисянський)" (2003 р.); "Центризм та центричність в географії" (2006 р.); "Дивосвіт геозображень" (2007 р.); "Видатний український картограф. До 100-річчя від дня народження А. С. Харченка" (2008 р., у співавторстві). Ця його пристрасть до популяризації географічної науки була належно оцінена відзнакою "Золотий компас" Міжнародної академії дитячо-юнацького туризму та краєзнавства (2004 р.).

В. О. Шевченко був членом-кореспондентом Української екологічної академії наук, академіком Міжнародної академії дитячо-юнацького туризму та краєзнавства, представником України в Комісії з картосеміотики Міжнародної картографічної асоціації, професором кафедри фізичної географії та картографії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Нагороди В. О. Шевченка: Золота медаль ВДНГ СРСР (за розробку концепції ризику зараження населення окремими інфекціями, що набуло втілення в атласі, 1991 р.), диплом Географічного товариства СРСР "За выдающиеся труды в области географических наук" (1991 р.); Золота медаль П. П. Семенова-Тянь-Шанського Російського географічного товариства (2007 р.), "Відмінник вищої освіти" (2008 р.), Почесний громадянин смт Добровеличківка Кіровоградської області України (з 2007 р.), нагрудний знак "Заслужений геодезист України" (2010 р.). Ці відзнаки – свідчення глибокої поваги до людини неспокоїної вдачі: науковця, освітянина, громадянина з щирою душею і добрим характером. Таким він назавжди залишиться в серцях друзів, товаришів, рідних і близьких.

Світла йому пам'ять!

*Колектив кафедри геодезії та картографії
географічного факультету Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

Редколегія журналу "Вісник геодезії та картографії"

*Рада Української картографічної асоціації
Правління Українського товариства геодезії
і картографії*